

1917 Yılında Atkaracalar'da (Çankırı) Belediye Hizmetleri, Ücretler ve Fiyatlar

Ömer TÜRKÖĞLU

GİRİŞ

Bugün Çankırı'ya bağlı bir ilçe olan Atkaracalar, XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarına kadar Çerkeş kazasının Karacaviran (Kurşunlu) nahiyesine bağlı büyük bir köydü.¹ Atkaracalar'ın bu derece büyük olmasının birinci belki de en önemli nedeni Orta ve Doğu Karadeniz'den gelip batıya, imparatorluğun başkentine giden yol üzerinde bulunması, dolayısıyla ticaretin diğer küçük yerleşim birimlerine göre daha fazla canlılığa sahip olması ile yolcular ve tüccarlar için konaklama merkezi olmasıdır.

Atkaracalar'ın, bazı kaynaklarda 1927 yılında "belediye" olduğu yazılmasına rağmen,² aşağıda örneklerini sunacağımız bazı belgeler, bu tarihin cumhuriyet öncesinde, muhtemelen 1903 ile 1917 yılları arasında olduğunu gösteriyor. Tanzimat sonrası yerel yönetimler konusunda yapılan bazı düzenlemeler sonucunda "nahiye" veya "kaza" unvanı olmayan kimi yerleşim birimlerinde de belediye kurulduğu

1 1896 yılına ait Kastamonu Vilayeti Salnamesi'ne göre Atkaracalar karyesinde hane sayısı, yalnızca iki mahallesi bulunan Karacaviran nahiyesinden hane sayısı bakımından daha fazla, nüfusça ise azdı. Karacaviran'da bulunan hane sayısı, Aşağı ve Kalekapı mahalleleriyle birlikte 201, Atkaracalar'da ise 250 iken, Karacaviran'ın köyler hariç toplam nüfusu ise 2806 kişi, Atkaracalar'ın nüfusu ise 2018 idi. Bkz. Ömer Türkoğlu; *Salnâmelerde Çankırı, Kastamonu Vilayeti Salnamelerinde Çankırı (Kengiri) Sancağı (1869-1903)*, Çankırı Valiliği, Çankırı, 1999, s. 486.

2 Örneğin bkz. İller Bankası; *Belediyeler Yıllığı*, Cilt: I, "Atkaracalar" maddesi, Ankara, 1949.

bilinmektedir.³

Elimizdeki belgeler, Osmanlı döneminde Atkaracalar'da manifaturacılık yapan Hacı Mustafa Ağa Zâde oğulları Hacı Mehmed, Hasan ve Hâzım'a ait muhtelif evraktan oluşmaktadır. Kardeşlerden birinin belediyede aza, katip veya sandık emini olduğu tahmin edilmekle birlikte, eldeki evrakın bu konuya yeterince açıklık getirememesi sebebiyle kesin bir şey söylemek mümkün değildir. Ne var ki belediyeye ait çeşitli âdi alındı makbuzlarının aynı evrak içinde yer alması ve alındı makbuzlarında isimleri geçen şahısların bu üç kardeşten olmaması, bizi iyimser bir tahminle kardeşlerden birinin harcamalardan sorumlu katip veya sandık emini olabileceği ihtimaline götürmektedir.

Diğer taraftan, belgelerin arasında bulunan bazı eski tapu senetleri, söz konusu kardeşlerin hem Atkaracalar ile yakın köylerde gayrimenkul alım ve satım işleriyle de uğraştıklarını, hem de manifaturacılık yaptıklarını göstermektedir. Bu bizi, ailenin, tarla, bağ, bahçe ve zirai ürün alım-satımıyla köylüyle, manifatura -ki sözcüğün ticari anlamı, bu yüzyılın başlangıcında kapsadığı alan değerlendirildiğinde oldukça geniş bir emtia cinsi karşımıza çıkmaktadır- ticaretiyle kasabalıyla, belediyenin idari kademesindeki görevleriyle nahiyeye müdürü ve kaza kaymakamı, gibi üst düzey yönetim kademeleriyle ilişkiler içinde bulunduğunu göstermektedir.

BELEDİYE HİZMETLERİ

Belgelerden, belediyenin çeşitli işler için kadrolu elemanı olmadığından -veya belediye işlerinin sürekliliğinin bulunmamasından- dolayı bu işlerin ücreti karşılığında çeşitli kişilere yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Örneğin çarşı tathirâtı (temizliği) işi ücreti karşılığı Kalenderoğlu Mustafa, Çörek (Çörk?) oğlu Ali ve Salih oğlu Osman'a, (Belge 1) yol tamiri işi, Korucu Ali Reis'e yaptırılmıştır. (Belge 2) Belediyelerin temel görevlerinden olan mezar ve defin işleri de ücreti karşılığında bu işi yapabilecek kişilere yaptırılıyordu. Nitekim bir "mezar defn" işini İpa(?) oğlu Mehmed yapmış ve ücretini makbuz mukabili almıştı. (Belge 3) Aynı şekilde vefat eden bir muhacirin cenaze ve kefen masraflarını da belediye karşılamıştı. (Belge 4)

Belediyenin kendi ihtiyacı olan sarf malzemelerini ya kasaba dahilindeki esnaftan, ya da çevre köylerdeki köylülerden karşıladığı anlaşılıyor. Bu ihtiyaçların başında ise

3 11 Kasım 1886 tarihli bir irade ile, vilayet idare meclisince lüzum görüldüğü takdirde, nahiyeye merkezlerinde ve "kabil-i imar olan" büyük köylerde belediye kurulabileceği belirtilmiştir. İbrahim Hakkı; *Hukuk-ı İdare*, cild-i evvel, 2. tab'ı, İstanbul, 1312, s. 141 ve *Mubtasar Mecelle-i Umur-ı Belediye*, İstanbul, 1339, s. 111'den nakleden, Erkan Serçe, *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e İzmir'de Belediye (1868-1945)*, Dokuz Eylül Yayınları, İzmir, 1998, s. 39.

belediye dairesini ısıtma ve aydınlatmada kullanılmak üzere alınan odun (hatb) ve çıra ile “belediye kaleminde sarf olunmak üzere” alınan kağıt ve aşağıda görüleceği üzere muhacirlerin ihtiyacı olan çeşitli gıda maddeleri gelmektedir. (Belge 5, 6, 7, 8, 11, 12, 15, 16, 17, 18,20 ve 21)

Belediye, bu işler dışında kamuya ve devlete ait çeşitli taşımacılık ve ulaşım işlerini de ücreti karşılığı yapıyordu. Örneğin “*Karacaviran’a (Kurşunlu) fişenke götürme*” işi Hacı Sinan oğlu Ali Osman’a (Belge 13), Çerkeş’e bir Rum muhacirin kadının sevk işi Kenan oğlu Ali’ye (Belge 14), Atkaracalar’dan Çerkeş’e sevk edilen bir hasta neferin nakli işi de Kükürt karyesinden Sağlık(?) oğlu Mustafa’ya (Belge 19) verilmişti.

Belediye ayrıca, yaşanan savaş yıllarının zorunluluklarından olan bir takım işleri de üstlenerek bütçesinden bu işlere de para ayırmıştır. Örneğin “askerî firârlilerini takip müfrezelerine ve muhâcirîne” verilmek üzere doksan beş kuruşluk ekmek belediye tarafından satın alınarak ihtiyaç sahiplerine dağıtılmıştır. (Belge 21)

ÜCRETLER

Savaş ekonomisinin hüküm sürdüğü yıllarda gerek fiyatların ve gerekse ücretlerin hem bölge, hem zaman, hem de sektör olarak farklılıklar gösterdiği bilinmektedir. Öte yandan yalnızca emeğinin gücüyle geçinen insanlar için öncelik “zevâhiri kırtarmak”da olduğu için, arz-talep dengesinin emek aleyhine değiştiği bu yıllarda ücretlerin de düşük seviyelerde seyrettiği görülmektedir.

Atkaracalar Belediyesi’nin yaptırdığı işler karşılığında çalışanlara verdiği para, bu beldedeki ücretler konusunda bir fikir oluştursa da bu yeterli değildir. Çünkü yalnızca sınırlı sayıdaki işler için elde edilen ücretler yöredeki genel ücret politikası hakkında yeterli fikir sahibi olmamızı sağlamayabileceği gibi, emek ve meta karşılığının bir arada fiyatlandırılması da bizi yanıltabilecektir.

Örneğin “(At)karacalar belediyesinde ibrâk edilmek üzere fûrub?” edilen iki yük odun ile bir yük çıranın bedeli olarak, Kükürtlü İmam oğlu Yusuf 100 kuruş almıştır. (Belge 7) Bu yüz kuruşun içinde iki yük odun ve bir yük çıra ile birlikte emeğin de bulunduğu unutulmamalıdır. Ne var ki söz konusu odun ve çıraların bir “sermaye” olmadığı, yani İmam oğlu Yusuf’un bunları belediyeye satmadan evvel başka birinden satın almadığı düşünülürse -ki çevredeki ormanlardan tedarik edilmiş olması büyük olasılıktır- rakamın tamamı emek sayılabilir.

Ücretler konusunda bize ipucu verebilecek diğer kalemler ise çarşı tathîrâtı (temizliği), mezar ve defin işleri, yol tamiri, pazar rûsumunun münâdilîği, nakliye, belediye çavuşluğu, katipliği ve bekçiler başlığıdır.

1333 (1917) yılı itibarıyla Atkaracalar’da çarşı tathîrâtı işini yapan üç kişi, bu iş karşılığında belediyeden kişi başı 5’er kuruş olmak üzere toplam 15 kuruş almışlardır.

(Belge 1) Aynı şekilde mezar defin işi için, İpa oğlu Mehmed de 5 kuruş almıştır. (Belge 3) Diğer taraftan yol tamir eden Korucu Ali Reis'in ücreti ise 10 kuruştur. (Belge 2)

Aynı yıl içinde pazar rüsumunu münâdî eden Akça Molla Oğlu Sadık, bu işinin karşılığı olarak belediyeden 40 kuruş almıştır. (Belge 9) O dönemde Atkaracalar'da pazarın yılda kaç kez kurulduğunu bilmediğimizden münâdî ücretinin kurulan pazar başına mı, yoksa toplu olarak ihale edilmek suretiyle mi tespit edildiğini bilemiyoruz. Bilindiği gibi Atkaracalar Karacaviran (Kurşunlu) ile Çerkeş arasında, tarihi "Bağdat Yolu" denilen güzergah üzerindedir. Diğer taraftan Çerkeş'te bir askeri birliğin bulunması,⁴ gerek mal, gerek insan ve gerekse askeri teçhizat ve mühimmat naklinde Atkaracalar'ı önemli bir merkez haline getirmiştir. Ulaşım ve taşımacılığın nerdeyse bir sektör haline geldiği Atkaracalar'da belediyenin taşımacılık işi yaptırdığı insanlara ödediği ücret, bizim için önemli bir veri kaynağıdır.

Örneğin, Karacaviran'a fişek götüren Hacı Sinan oğlu Ali Osman, bu iş karşılığında belediyeden 5 kuruş almıştır. (Belge 13) Bu ücret, sadece Atkaracalar'dan Karacaviran'a kadar olan taşımacılık için verilmiştir. Aynı tarihlerde belediye işi için Karacaviran'a gidip gelen Korucu Ali Reis yol ücreti olarak 13 kuruş (Belge 10), "Çerkeş'e sevk ettiği Rum muhacirin kadın"ın nakliyesi işi için Kenan oğlu Ali 10 kuruş (Belge 14), yine Çerkeş'e sevk edilen hasta asker için "hayvan ücreti" olarak Kükürt karyesinden Sağrık(?) oğlu Mustafa 10 kuruş almışlardır (Belge 19).

Dönemin Atkaracalar'ındaki ücretlere örnek teşkil edebilecek bir diğer kalem ise belediye görevlilerinden çavuş, katip ve bekçiler başının aldığı maaşlardır. Bu dönemde belediye çavuşu olan Ali'nin "maaş-ı âciżanesi" 30 kuruş iken (Belge 22), belediye katibi Mehmed'in maaşı 1917 yılının ilk aylarında 60, sonra ise 100 kuruş olmuştur. Bekçiler başı Borbor oğlu Mustafa'nın maaşı ise yalnızca 10 kuruştur. (Belge 23)

Belediye katibi ile çavuş ve bekçiler başının maaşları arasındaki uçurum, bızce, katibin daimî, diğer görevlilerin ise muvakkat olmaları ile katibin görevi gereği belli bir eğitime sahip olmasından kaynaklanmış olmalıdır. Nitekim bekçiler başı olan Borbor oğlu Mustafa'nın aynı zamanda Atkaracalar'da bir hanın sahibi ve belediyeye ihtiyaç maddeleri satan biri olması, (Belge 4 ve 18) bu düşüncemizi doğrular niteliktedir.

FİYATLAR

Elimizdeki belgelerden, dönemin Atkaracalar'ındaki temel ihtiyaç maddelerinin çok azı hakkında bilgi sahibi olmak mümkün olmuştur. Bu ihtiyaç maddelerinin başında,

4 Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde Çerkeş'te İkinci Safranbolu Alayına bağlı bir tabur bulunmaktaydı. Türkoğlu; *a.g.e.*, s. 543.

hiç şüphesiz ekmek gelmektedir.⁵ Asker firarilerini takiple görevli müfreze ile muhacirine verilen 9,5 kıyye ekmeğin bedeli olarak belediye sandığından 95 kuruş ödenmiştir. (Belge 21) Bu durumda bir kıyye ekmeğin (yaklaşık 1.300 gram) bedeli 10 kuruştur. Yine 1917 yılında bir kıyye ekmeğin İstanbul'da perakende satışı, serbest olarak, Ocak ayında 19, Temmuz ayında ise 16 kuruştur.⁶

Belediyenin ihtiyaç kalemlerinden olan şairin (arpa) iki kilesi⁷ (yaklaşık 256 kg)⁸ Borboroğlu Mustafa tarafından 80 kuruşa satılmıştı. (Belge 18)

Belediye binasının ısınma ihtiyacını temin etmek amacıyla kullanılan odun ve çıra hayvan yükü olarak satın alınıyordu. Ancak yöredeki mahrukat alımlarında ağırlıklı olarak kullanılan “yük” miktarı üzerinden satın alınan çıra ve oduna, aynı yılın değişik aylarında değişik değerler biçiliyordu. Bunun bizce üç nedeni vardır: Birincisi savaş yıllarında temel ihtiyaç maddelerindeki hızlı değişkenlik, ikincisi yörede kullanılan bir ölçü birimi olarak “yük”ün, kullanılan hayvana göre (eşek, katır, at vb.) farklılık arz etmesi, üçüncüsü ise mahrukat temininin mevsim şartlarına göre değişmesidir.

1917 yılının Haziran ayında bir yük çıranın bedeli 25 kuruş (iki yük 50 kuruş) (Belge 15), iken Temmuz ayında iki yük çıranın bedeli 60 kuruş (Belge 11), Ağustos'ta ise 80 kuruştur. (Belge 6). Aynı yıl belediyeye satılan odunun iki yükü ise 40 kuruş olarak belirlenmiştir. (Belge 12) Sokakların temizlenmesinde kullanılan süpürge ihtiyacının çevre köylerdeki köylülerden temin edildiği, fiyatının ise -muhtemelen yine yük olarak- 6 kuruş olduğu anlaşılmaktadır. (Belge 16)

5 Başta ekmek olmak üzere bazı temel ihtiyaç maddelerinin 1920-22 yıllarındaki fiyatlarının belirlenmesinde belediye meclis kararlarının kullanılması konusunda bkz. Gökdemir, Oktay; “Belediye Meclisi Kararlarına Göre İşgal Yıllarında Akhisar'da Fiyatlar”, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 1991, İzmir, 1991, ss. 183-200.

6 Eldem, Vedat; *Harp ve Mütareke yıllarında Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomisi*, Türk Tarihi Kurumu yay., Ankara, 1994, s. 40. Ayrıca ekmek fiyatının aynı yıl için bir yıllık ortalaması 18 kuruştur. Bkz. A.g.e, s. 50.

7 Belge 18'in çevrim yazısından da görüleceği gibi miktar belirtilmemiş ise de, bu miktarın kile olduğu tarafımızca tahmin edilmektedir.

8 Kuru maddelerin hacim ölçümünde kullanılan kile, Anadolu'nun değişik yerlerinde değişik miktarlara eşitti. Örneğin “İstanbul kilesi” ya da “çift kile” diye adlandırılan kile 37 kiloya eşitken Kastamonu'da bir kile üç İstanbul kilesine, Konya'da ise altı İstanbul kilesine eşitti. Çankırı ve civarında bir kile 128 kiloya eşit olduğu için, ölçümlendirmede “Çankırı kilesi”ni esas aldık. Osmanlı'daki ölçüler ve ölçü birimleri için bkz. Toprak, Zafer; “Önemli Bir Yasa: Ölçüler Kanunu (1931)”, *Yapıt Toplumsal Araştırmalar Dergisi*, Aralık/Ocak, 1983/84, Sayı: 472, ss. 37-43.

BELGELERE YANSIYAN BİR SORUN: ATKARACALAR'DA MUHÂCİRLER

Elimizdeki belgelerin bir kısmında dikkati çeken nokta, sık sık muhâcirlerden bahsedilmesidir. Tarihi “Bağdat yolu” üzerinde bulunan Atkaracalar, aynı zamanda Samsun ve Çorum’dan gelerek Tosya, Ilgaz, Kurşunlu, Çerkeş, Gerede üzerinden İstanbul’a ulaşan güzergah üzerinde olup, Kuzey ve Kuzeydoğu Anadolu’dan Batıya, İstanbul’a karayoluyla gidecekler için zorunlu uğrak noktasıdır.

Özellikle I. Dünya Savaşı’nın sonlarına doğru Samsun ve Bafra yöresindeki Rumlar arasında artış gösteren milliyetçilik hareketlerine paralel olarak gelişen eşkıyalık, isyanlar ve kargaşalık sonucunda, yine Rum halkından batıya doğru hem sürgün, hem de göç başlamıştı. Atkaracalar, bu göç ve sürgün hareketlerinin en önemli güzergahlarından biri, önemli bir noktaydı.

Mevcut belgelerden, söz konusu Rum muhâcirlerin sürgün ve göç sebepleriyle Atkaracalar’a geldikleri ve bir müddet burada ikâmet ettikleri anlaşılmaktadır. Muhâcirler Atkaracalar’da iken yeme-içme, barınma gibi temel ihtiyaçları ile ayrılmalari sırasındaki ulaşımları belediye tarafından karşılanmıştır.

Nitekim bir belgenin konusu, “*Bafra Rum muhâcirlerinden bir kadına itâ edilen...*” ekmektir. (Belge 8) Diğer iki belgede de “... *medresede bulunan menfâ’ Çorbacılar*” dan ve Atkaracalar’dan Çerkeş’e sevk edilen “*Rum muhâcirin kadını*”ndan bahsedilmektedir. (Belge 20 ve 14)

SONUÇ

Atkaracalar örneği, Osmanlı İmparatorluğu’nun son dönemlerinde, yerel yönetim organlarının en önemlisi olan belediyelerin, sadece İstanbul ve İzmir gibi hem ekonomik ve sosyal, hem de kentsel anlamda gelişmiş şehirlerde işlevsel olmadıklarını, dar yönetsel ve teknik kadro, kısıtlı olanaklar ve donanımsızlıklar içinde dahi taşra kent ve kasabalarında beldenin ve belde sakinlerinin temel ihtiyaçlarını karşılamak için oldukça dinamik bir şekilde çalıştıklarını göstermektedir.

Bu örnekte olduğu gibi, demokratik kurumların en önemlilerinden olan yerel yönetim organlarının taşradaki yapılanmaları, işlerliği ve uygulamalarının tarihsel süreçte incelenmesi sonucunda hem yerel yönetim geleneğinin merkez dışındaki oluşum ve gelişim süreci daha sağlıklı bir şekilde ortaya çıkacak, hem de yerel yönetimlerin tarihçesinden ayrı olarak ele alınabilecek ve sosyal tarihçileri ilgi alanına girebilecek bir çok konuda özgün kaynaklar ortaya çıkacaktır.

BELGE 1:

Guruş

15

Yalnız On Beş Guruşdur

Çarşı tathîrâtı için ücretimiz olan ber-vech-i bâlâ yalnız on beş guruşu belediye sandığından aldık.

23 Mart 333

Kalender Oğlu Mustafa Çörek (Çörk?) Oğlu Ali
Salih Oğlu Osman

BELGE 2:

Guruş

10

Yalnız On Guruşdur

Yol tamir ettiğim için ücretim olan bâlâda muharrer yalnız on guruşu belediye sandığından aldığımı mübeyyîn senettir.

21 Mart 333

Korucu Ali Reis

BELGE 3:

Guruş

5

Yalnız Beş Guruşdur

Mezar defn olunmak üzere bâlâda muharrer beş guruşu belediye sandığından aldım.

Mayıs 333

İpa Oğlu Mehmed

BELGE 4:

Guruş

55

Yalnız Elli Beş Guruşdur

Borbor Oğlu'nun hanında vefât eden muhâcirin cenâzesine sarf edilmek üzere para ve kefeni belediye marifetiyle ahz ve sarf işbu sened belediye sandığına i'tâ kılındı.

1 Kanûn-i sâni 333

Muhâcirinden İsmail Ağa

BELGE 5:

Guruş
55

Yalnız Elli Beş Guruşdur

Belediye dairesine i'tâ etmiş olduğum bir yük çıranın esmânı olan bâlâda merkum elli beş guruşu belediye sandığından aldım

15 Eylül 333

Kükürt Karyesinde İmam Oğlu Âsım

BELGE 6:

Guruş
80

Yalnız Seksen Guruşdur

Belediye çavuşu Ali Onbaşı'nın mubâyaa ettiği iki yük çıranın esmânı olan ber-vech-i bâlâ yalnız seksen guruşu belediye sandığından aldım

10 Ağustos 333

Karacaüyük Karyesinde Toplu Oğlu İbrahim

BELGE 7:

100

Odun	Çıra
Yük	Yük
2	1

Karacalar Belediyesi'nde ihrâk olunmak üzere fûruht ettiğim iki yük odun, bir yük çıra bedeli bâlâda beyân yüz guruşu belediye sandığından ahz ettiğimi mübeyyîn ilmühâberdir.

12 Teşrin-i sânî 333

Kükürtlü İmam Oğlu Yusuf

BELGE 8:

Guruş
20

Yalnız Yirmi Guruşdur

Bafra Rum muhâcirlerinden bir kadına i'tâ edilen ekmek parası yalnız yirmi guruşu belediye sandığından aldım

1 Mayıs 333

Ekmekçi Kenan Oğlu Hüseyin

BELGE 9:

Guruş
40

Yalnız Kırk Guruşdur

Üç yüz otuz üç senesinde Pazar rüsumunu münâdî ettiğim cihetle ücret-i mahsusu kırk guruşu belediye sandığından aldığımı mübeyyîn senettir.

22 Mart 333

Münâdî

Akça Molla Oğlu Sadık

BELGE 10:

13

Yalnız On Üç Guruşdur

Karacavîrân'a azîmet ve avdetim için ücretim olan ber-vech-i bâlâ yalnız on üç guruşu belediye sandığından aldığımı mübeyyîn senettir.

20 Mart 333

Korucu Ali Reis

BELGE 11:

Guruş
65

Yalnız Altmış Beş Guruşdur

Belediye dairesine i'tâ ettiğim iki yük çırarın esmânı olan ber-vech-i bâlâ altmış beş guruşu belediye sandığından aldım

5 Temmuz 333

Karacaüyük Karyesinde

Kadı Oğullarından

Dursun Oğlu Ahmed

BELGE 12:

Guruş
40

Yalnız Kırk Guruşdur

Belediye dairesine fûruht ettiğimiz iki yük hatb esmânı olarak bâlâda muharrer kırk guruşu belediye sandığından aldık

12 Temmuz 333

İmam Oğlu Yusuf

Dolab Karyesinde Beşir Oğlu Mehmed

BELGE 13:

Guruş
5

Yalnız Beş Guruşdur

Karacavirân'a fişenk götürme ücretim olan ber-vech-i bâlâ yalnız beş guruşu belediye sandığından aldım

28 Haziran 333
Hacı Sinan Oğlu Ali Osman

BELGE 14:

Guruş
10

Yalnız On Guruşdur

Çerkeş'e sevk ettiğim Rum muhâcirin kadın için ücret-i maktûam olan yalnız on guruşu belediye sandığından aldım

1 Mayıs 333
Kenan Oğlu Ali

BELGE 15:

Guruş
25

Yalnız Yirmi Beş Guruşdur

Füruht ettiğim bir yük çıra esmânı Karacalar belediye sandığından ahz ettiğimi mübeyyin senettir.

15 Haziran 333
Kükürt Karyesinde
Yusuf Oğlu Hüseyin Ağa

BELGE 16:

Guruş
6

Yalnız Altı Guruşdur

Süpürge parası olan bâlâda muharrer altı guruşu belediye sandığından aldım

Ağustos 333
Kükürtlü Hasan

BELGE 17:

Guruş
25

Yalnız Yirmi Beş Guruşdur

Belediye kaleminde sarf olunmak üzere verdiğim kağıt sarf parası olan yirmi beş [guruşu] belediye sandığından aldım

Temmuz 333
Belediye Kâtibi Râşid

BELGE 18:

Guruş
80

Yalnız Seksen Guruşdur

Belediyece lüzumu olup i'tâ ettiğim iki şâir esmânı olan yalnız seksen guruşu belediye sandığından aldığımı mübeyyîn işbu senedim i'tâ kılındı.

15 Eylül 333
Borbor Oğlu Mustafa

BELGE 19:

Guruş
10

Yalnız On Guruşdur

Karacalar'dan Çerkeş'e sevk ettiğim bir nefer hasta neferin râkib olduğu hayvanımın ücretine mahsûb Karacalar belediye sandığından bâlâda muharrer on guruş aldım

21 Mayıs 333
Kükürt Karyesinde
Sağrık (?) Oğlu Mustafa

BELGE 20:

Guruş
555

Yalnız Beş Yüz Elli Beş Guruşdur

Medrese'de bulunan menfi Çorbacılara vermiş olduğum ekmek parasına müterâkim beş yüz elli beş guruşu belediye sandığından aldım

Teşrîn-i evvel 333
Ekmekçi ... (okunamadı)

BELGE 21:

Guruş	Ekmek Kıyye
95	9,5
Yalnız Doksan	Yalnız Dokuz Buçuk Kıyye
Beş Guruşdur	Nân-ı azîzdir

Askerî firâîlerini takip müfrezelerine ve muhâcirîne belediyemiz tarafından ber-vech-i bâlâ doksan beş guruşluk ekmek i'tâ edildiği tasdik kılındı..

28 Haziran 333

Belediye Azası	Aza	Aza	Aza	Kâtip
Osman Hilmi	(mühür)	(mühür)	(mühür)	(mühür)

BELGE 22:

Guruş
30

Yalnız Otuz Guruşdur

Üç yüz otuz üç senesi şehri Nisan maaş-ı âcizânem olan ber-vech-i bâlâ yalnız otuz guruşu belediye sandığından ahz ettiğimi mübeyyîn senettir.

30 Nisan 333

Belediye Çavuşu Ali

BELGE 23:

Guruş
10

Yalnız On Guruşdur

Üç yüz otuz üç senesi şehri Mayıs maaş-ı âcizânem olan ber-vech-i bâlâ yalnız on guruşu belediye sandığından aldım.

22 Haziran 333

Bekçiler Başı
Borbor Oğlu Mustafa